

REMISSYTTRANDE

2023-11-14

Dnr 0309/23

Er referens: Ju2023/01620

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Remissyttrande över Förstärkt skydd för den personliga integriteten (SOU 2023:37)

Brottsförebyggande rådet (Brå) har fått rubricerade betänkande på remiss. Inom myndigheten finns Center mot våldsbejakande extremism (CVE), som fått i uppdrag att bereda remissvaret.

Brå tillstyrker utredningens förslag vad gäller kriminalisering av oskuldskontroller och oskuldsoperationer samt bedömningen att inte kriminalisera oskuldsintyg. När det gäller lagtexten går det att fundera ytterligare över om utformningen av straffbestämmelsen om oskuldskontroll befäster den felaktiga tron att det finns en mödomshinna.

Brå tillstyrker även utredningens förslag att kriminalisera underlåtenhet att anmäla eller avslöja äktenskapstvång och barnnäktenskapsbrott. Ett underlåtenhetsansvar innebär dock en vid kriminalisering och det saknas ett resonemang kring vad ett sådant ansvar skulle innebära för barn över 15 år. Innebär det exempelvis att syskon måste anmäla sina föräldrar när de har fått kännedom om ett förestående tvångsäktenskap eller barnnäktenskapsbrott? Ett resonemang kring detta och eventuella konsekvenser hade varit önskvärt.

När det gäller förslaget om en utvidgning av grunderna för utreseförbud enligt LVU hade Brå inga synpunkter på förslaget i Ds 2022:9, och har det inte heller nu rörande det lagda förslaget. Båda förslagen avser att träffa fall när det finns en påtaglig risk för att ett barn förs utomlands eller lämnar Sverige med syftet att genomgå ett oskuldsingrepp eller en oskuldskontroll, även om förslaget i Ds:en har ett bredare tillämpningsområde. Brå har ingen åsikt rörande vilket av förslagen som bör genomföras för att utreseförbudet ska omfatta även oskuldsingrepp och oskuldskontroller.

När det gäller delen om omvändelseförsök av HBTQ-personer bedömer utredningen att det inte bör införas en särskild kriminalisering av detta, eller en särskild straffskärpningsgrund. Brå ser att det fortsatt finns ett kunskapsbehov när gäller omfattningen av omvändelseförsök i samhället men även hur olika former av påverkansmedel, med detta syfte som grund, yttrar sig i samhället. Utifrån CVE:s uppdrag att förebygga våldsbejakande extremism vet vi att detta problem förekommer, liksom att osunda maskulinitetsnormer och könsroller påverkar HBTQ-personer och våldsbejakande miljöer. Mot denna bakgrund ser vi inte att utredningen bottnat tillräckligt i frågan om vilka former av omvändelseförsök som förekommer, eller dess påverkan.

HBTQ-personer anses hota den traditionella heterosexuella mansrollen, familjebildning och hela samhället genom att vara "svaga, känsliga och feminina". Ett sätt att försvara sin manlighet eller att befästa en status som en hypermaskulin man kan därigenom vara genom politiskt och religiöst motiverat våld. Individuer kan radikaliseras och gå med i sådana extremistiska miljöer just för att "återta" sin manlighet som på olika sätt upplevs utmanad, eller för att hantera skammen av att känna sig som en "misslyckad man." Flera terrorattacker har inträffat eller planerats i närtid mot HBTQ-personer eller HBTQ-vänliga

barer/restauranger/festivaler osv. Brås bedömning är därför att en kriminalisering av omvändelseförsök skulle vara ett verktyg av flera i det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism.

Genom en kriminalisering skickas också en tydlig signal om vilka värderingar Sverige står för när det gäller HBTQ-personers skydd och rättigheter. En tydligt definierad straffbestämmelse som förbjuder alla former av omvändelseförsök kan få en normerande effekt och en sådan effekt bör inte underskattas. Detta gäller inte minst i fallen med så kallade uppfostringsresor, där framförallt pojkar och unga män förs utomlands för att uppfostras i enlighet med föräldrarnas värderingar. Det kan då handla om att "omvända" homosexuella barn och unga i syfte att återupprätta familjens/släktens heder. Samtidigt skulle Sverige hörsamma FN:s oberoende expert mot diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitets uppmaning att förbjuda omvändelseterapi. Andra länder har redan gått den vägen.

Vi menar därför att det är olyckligt att utredningen inte går vidare med att föreslå en särskild kriminalisering av omvändelseförsök. När det gäller den särskilda straffskärpningsgrunden gör Brå ingen annan bedömning än den utredningen gjort.

Detta yttrande avges av generaldirektör Mattias Larsson efter föredragning av utredaren Xoncha Nouri.

Mattias Larsson

Xoncha Nouri